

Metodika pro nákup nábytku

1. Vymezení skupin výrobků

Nábytek je široká skupina výrobků, která zahrnuje nejrůznější druhy nábytku (židle, stoly, šatní skříně, police, skříně atd.) s nejrůznějším využitím (pro školy, kanceláře, kuchyně, koupelny, venkovní prostředí, zvláštní účely atd.).

Navrhované environmentální požadavky (dále též požadavky) zahrnují:

- Interiérový nábytek. Zahrnuje interiérový nábytek pro kanceláře a školy. Patří sem všechny volně stojící nebo vestavěné nábytkové jednotky používané jako skladovací, zavěšovací, ložní, sedací, pracovní a jídelní. Zahrnuty však nejsou stavební prvky (např. schody, stěny, římsy, panely), sanitární vybavení, koberce, textilie, kancelářské potřeby a jiné výrobky, jejichž primárním účelem není funkce nábytku.
- Exteriérový nábytek. Zahrnuje zejména lavičky, stoly a židle vyjma ostatních výrobků, jejichž primárním účelem není funkce nábytku (jako je pouliční osvětlení, stojany na kola, hřiště atd.).

Navrhované environmentální požadavky vycházejí ze stávajících ekoznaček.

Navrhované požadavky se zaměřují na materiály nejčastěji používané při výrobě nábytku: dřevo a materiály na bázi dřeva, kovy, plasty, polstrování a textilie.

Požadavky jsou doporučeny také pro potahy a lepidla/klihy používané při montáži výrobku a balení.

2. Environmentální požadavky

2.1. Standardní (povinné) požadavky

Tyto environmentální požadavky se uplatní formou technických podmínek, či hodnotících kritérií (pokud to povaha daného požadavku umožňuje) ve všech zadávacích řízeních na výrobky specifikované v části 1:

1. Nebezpečné látky

- a. Do výrobku se nesmějí přidávat žádné látky nebo přípravky, kterým se při podání žádosti přiděluje nebo může být přiděleno některé z následujících označení rizik (nebo kombinace těchto označení):

- R23: (toxický při vdechování),
- R24: (toxický při styku s kůží),
- R25: (toxický při požití),
- R26: (vysoce toxický při vdechování),
- R27: (vysoce toxický při styku s kůží),
- R28: (vysoce toxický při požití),
- R39 (nebezpečí velmi vážných nevratných účinků),
- R40 (omezený důkaz o karcinogenním účinku),
- R42 (může vyvolat senzibilizaci při vdechování),

- R43 (může vyvolat senzibilizaci při styku s kůží),
- R45 (může vyvolat rakovinu),
- R46 (může vyvolat poškození dědičných vlastností),
- R48 (při dlouhodobé expozici nebezpečí vážného poškození zdraví),
- R49 (může vyvolat rakovinu při vdechování),
- R50 (vysoce toxický pro vodní organismy),
- R51 (toxický pro vodní organismy),
- R52 (škodlivý pro vodní organismy),
- R53 (může vyvolat dlouhodobé nepříznivé účinky ve vodním prostředí),
- R60 (může poškodit reprodukční schopnost),
- R61 (může poškodit plod v těle matky),
- R62 (možné nebezpečí poškození reprodukční schopnosti),
- R63 (možné nebezpečí poškození plodu v těle matky),
- R68 (možné nebezpečí nevratných účinků),

jak jsou definovány ve směrnici Rady 67/548/EHS ze dne 27. června 1967 o sbližování právních a správních předpisů týkajících se klasifikace, balení a označování nebezpečných látek (směrnice o nebezpečných látkách)¹, ve znění pozdějších předpisů a s ohledem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 1999/45/ES (směrnice o nebezpečných přípravcích)².

b. Výrobek nesmí obsahovat halogenovaná organická pojiva, azidirin a polyazidirin a také pigmenty a aditivní látky na bázi:

- olova, kadmia, chrómu (VI), rtuti a jejich sloučenin,
- arzenu, boru a mědi,
- organického cínu.

c. Ve výrobku mohou být použity pouze takové látky zpomalující hoření, které jsou chemicky vázány na pojivo/materiál nebo na povrch pojiva/materiálu (reaktivní látky zpomalující hoření). Pokud jsou použité látky zpomalující hoření označeny kteroukoli z níže uvedených R-vět (vět vyjadřujících specifickou rizikovost), musejí tyto reaktivní látky při použití změnit svou chemickou povahu tak, že již nevyžadují označení žádnou z těchto R-vět. (Ve formě stejné jako před použitím smí na pojivu/materiálu zůstat méně než 0,1 % látky zpomalující hoření.)

- R40 (omezený důkaz o karcinogenním účinku),
- R45 (může vyvolat rakovinu),
- R46 (může vyvolat poškození dědičných vlastností),
- R49 (může vyvolat rakovinu při vdechování),
- R50 (vysoce toxický pro vodní organismy),
- R51 (toxický pro vodní organismy),
- R52 (škodlivý pro vodní organismy),
- R53 (může vyvolat dlouhodobé nepříznivé účinky ve vodním prostředí),
- R60 (může poškodit reprodukční schopnost),
- R61 (může poškodit plod v těle matky),
- R62 (možné nebezpečí poškození reprodukční schopnosti),
- R63 (možné nebezpečí poškození plodu v těle matky),
- R68 (možné nebezpečí nevratných účinků),

jak jsou definovány ve směrnici 67/548/EHS, ve znění pozdějších předpisů.

¹ Úř. věst. 196, 16. 8. 1967, s. I.

² Úř. věst. L 200, 30. 7. 1999, s. 1.

Použití látek zpomalujících hoření, které jsou pouze fyzikálně přimíšeny do pojiva/materiálu (aditivní látky zpomalující hoření), je zakázáno.

Způsob prokázání: Uchazeč předloží prohlášení o splnění tohoto požadavku spolu se seznamem složek a související dokumentací, jako jsou bezpečnostní listy. Nábytek opatřený ekoznačkou typu I (např. Evropská Květina – The Flower) bude považován za vyhovující.

2. Výrobky používané pro povrchové úpravy nesmějí obsahovat:

- a. více než 20% (hmotnostních) těkavých organických sloučenin³ (tento požadavek neplatí pro povrchové úpravy stolních desek dýhovaného a masivního nábytku);

Únik formaldehydu z aglomerovaných materiálů na bázi dřeva s povrchovou úpravou, resp. výrobků z nich, nesmí překročit:

- hodnotu rovnovážné koncentrace: 0,020 mg formaldehydu/m³ vzduchu, za podmínek uvedených v ČSN EN 717-1 Desky ze dřeva - Stanovení úniku formaldehydu - Část 1: Emise formaldehydu komorovou metodou nebo ČSN EN ISO 16000-9 Vnitřní ovzduší - Část 9: Stanovení emisí těkavých organických látek ze stavebních materiálů a nábytku - Metoda zkušební komory, resp.
- střední hodnotu: 1,5 mg formaldehydu/m².h, stanovenou metodou plynové analýzy podle ČSN EN 717-2 Desky ze dřeva. Stanovení úniku formaldehydu. Část 2: Únik formaldehydu metodou plynové analýzy.

Způsob prokázání: Uchazeč musí předložit seznam všech přípravků pro povrchovou úpravu použitých pro každý z materiálů přítomných v nábytku a jejich bezpečnostní list nebo rovnocennou dokumentaci prokazující splnění výše uvedených požadavků. Stanovení úniku formaldehydu musí být prokázáno posouzením v ČR autorizovanou nebo akreditovanou osobou podle následujících norem:

ČSN EN 717-1 Desky ze dřeva - Stanovení úniku formaldehydu

- Část 1: Emise formaldehydu komorovou metodou (49 0163), resp. ČSN EN ISO 16000-9 Vnitřní ovzduší - Část 9: Stanovení emisí těkavých organických látek ze stavebních materiálů a nábytku - Metoda zkušební komory, nebo ČSN EN 717-2 Desky ze dřeva. Stanovení úniku formaldehydu.
- Část 2: Únik formaldehydu metodou plynové analýzy (49 0163).

- b. změkčovadla nesmí obsahovat DNOP (di-n-oktyl ftalát), DINP (di-isononyl ftalát), DIDP (di-isodecyl ftalát).

Způsob prokázání: Uchazeč předloží prohlášení o splnění tohoto požadavku. Nábytek opatřený ekoznačkou typu I (např. Ekologicky šetrný výrobek, Evropská ekoznačka – The Flower) bude považován za vyhovující.

3. Obsah těkavých organických sloučenin lepidel a kličů používaných při montáži nábytku nesmí překročit 10 % hmotnostních.

³ Těkavou organickou látkou (VOC) se dle Zákona o ochraně ovzduší §2, písm. n) rozumí jakákoli organická sloučenina nebo směs organických sloučenin, s výjimkou methanu, jejíž počáteční bod varu je menší nebo roven 250 st. C, při normálním atmosférickém tlaku 101,3 kPa,

Způsob prokázání: Uchazeči musí předložit seznam všech lepidel použitých při montáži nábytku a jejich bezpečnostní list nebo rovnocennou dokumentaci, ve které bude uveden obsah těkavých organických sloučenin prokazující splnění výše uvedeného požadavku. Nábytek opatřený ekoznačkou typu I splňující tento požadavek bude považován za vyhovující.

4. Desky z aglomerovaných materiálů na bázi dřeva musí splňovat požadavky příslušných norem:

- třískové desky: ČSN EN 312 Třískové desky - Požadavky (49 2614)
- vláknité desky: ČSN EN 622-1 Vláknité desky - Požadavky - Část 1-5 (49 2612)

Způsob prokázání: Uchazeč musí poskytnout vhodnou dokumentaci prokazující splnění těchto norem (např. protokol z laboratoře). Nábytek opatřený ekoznačkou typu I (např. Ekologicky šetrný výrobek) bude považován za vyhovující.

5. Zadavatel požaduje, aby použité obaly byly vyrobeny ze snadno recyklovatelného materiálu nebo materiálu z obnovitelných zdrojů, nebo se musí jednat o systém pro vícero použití. Všechny obalové materiály musí být ručně snadno oddělitelné na recyklovatelné části tvořené jedním materiálem (např. lepenka, papír, plast, textilie).

Způsob prokázání: Popis obalu výrobku musí být poskytnut společně s odpovídajícím čestným prohlášením uchazeče o splnění těchto požadavků.

6. Obsah recyklovaných materiálů: Hmotnostní procento obsahu recyklovaných materiálů na bázi dřeva, plastů nebo kovů v konečném kusu nábytku *(pokud bude tento požadavek technickou podmínkou, měl by být minimální podíl 10% recyklovaných materiálů⁴ v konečném kusu nábytku; v případě, že je tento požadavek stanoven, jako hodnotící kritérium bude mu přidělen počet bodů podle podílu použitého recyklovaného materiálu)*.

Způsob prokázání: Uchazeč musí poskytnout vhodnou dokumentaci uvádějící hmotnostní procento obsahu recyklovaných materiálů v konečném kusu nábytku (např. technický list).

2.2. Nadstandardní (nepovinné) požadavky

V případě, že se zadavatel rozhodne, může ke standardním environmentálním požadavkům přidat i další níže specifikované požadavky:

1. Konzervační prostředky (pouze pro exteriérový nábytek)

- a. Dřevo klasifikované třídou trvanlivosti 1 nebo 2 podle normy ČSN EN 350-2 nebo rovnocenné nesmí být ošetřeno konzervačními prostředky.
- b. Dřevo klasifikované třídou trvanlivosti 1 nebo 2 podle normy ČSN EN 350-2 nebo rovnocenné nesmí být ošetřeno látkami klasifikovanými podle směrnice 1999/45/ES jako karcinogenní (R40, R45, R49), škodlivé pro reprodukční systém (R60, R61, R62, R63), mutagenní (R46, R68) nebo alergizující při vdechnutí (R42).

⁴ Za recyklovaný materiál lze považovat takový materiál, který vznikl využitím zpracovaného odpadu z výrobků, materiálů a látek původně užitých ať ke stejnému či jinému účelu.

- c. Účinné látky v konzervačních prostředcích nesmějí být na bázi sloučenin arzenu, chromu nebo organického cínu.

Způsob prokázání: Uchazeč musí předložit klasifikaci trvanlivosti dřevařských výrobků společně se seznamem konzervačních látek použitých pro každý materiál přítomný v nábytku a jejich bezpečnostní list nebo rovnocennou dokumentaci prokazující splnění výše uvedených požadavků. Nábytek opatřený ekoznačkou typu I splňující tento požadavek bude považován za vyhovující.

2. Polyuretanové pěny - Nadouvadly polyuretanových pěn (PUR pěn) nesmějí být HFC nebo methylenchlorid.

Způsob prokázání: Uchazeč musí předložit prohlášení výrobce pěny o splnění tohoto požadavku.

3. Všechny plastové části ≥ 50 g musí být pro recyklaci označeny podle normy ČSN EN ISO 11469 nebo rovnocenně a nesmějí obsahovat přídavky jiných materiálů, které mohou jejich recyklaci bránit.

Způsob prokázání: Uchazeč musí poskytnout popis přítomných plastových materiálů a jejich použité množství, způsob jejich označení a způsob, jakým jsou uchyceny navzájem nebo k jiným materiálům. Výrobky opatřené ekoznačkou typu I splňující vybrané požadavky budou považovány za vyhovující. Povrchová úprava dřeva, plastových nebo kovových částí

4. Textilie musí splňovat základní požadavky pro udělení ekoznačky EU pro tuto produktovou skupinu stanovená Rozhodnutím Evropské komise 2009/567/ES (požadavky jsou k dispozici na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:197:0070:0086:CS:PDF>).

Způsob prokázání: Všechny výrobky opatřené ekoznačkou EU nebo jakoukoli vnitrostátní či soukromou značkou splňující uvedené požadavky budou považovány za vyhovující. Přijat bude také jakýkoli jiný vhodný důkaz, jako je technická dokumentace výrobce nebo zkušební protokol uznaného subjektu.

5. Materiály pro polstrování musí splňovat požadavky pro udělování ekoznačky EU matracím stanovená Rozhodnutím Evropské komise 2009/598/ES (která jsou k dispozici na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:203:0065:0080:CS:PDF>).

Způsob prokázání: Všechny výrobky opatřené ekoznačkou EU nebo vnitrostátní či soukromou značkou splňující uvedené požadavky budou považovány za vyhovující. Přijat bude také jakýkoli jiný vhodný důkaz, jako je technická dokumentace výrobce nebo zkušební protokol uznaného subjektu.

6. Výrobky používané pro povrchové úpravy nesmějí obsahovat plasty⁵ a kovy v procentním množství větším než 2 % celkové hmotnosti kusu nábytku.

Způsob prokázání: Uchazeč předloží prohlášení o splnění tohoto požadavku spolu se seznamem složek a související dokumentací, jako jsou materiálové a bezpečnostní listy.

⁵ Na použití impregnovaného papíru se toto ustanovení nevztahuje.

Nábytek opatřený ekoznačkou typu I (např. Evropská ekoznačka – The Flower) bude považován za vyhovující,

7. Obal: Uchazeč by měl uvést hmotnostní procento recyklovaného obsahu v obalových materiálech (plasty a lepenka) - *(pokud bude tento požadavek technickou podmínkou, měl by být minimální podíl 10% recyklovaných materiálů v obalu; v případě, že je tento požadavek stanoven, jako hodnotící kritérium bude mu přidělen počet bodů podle podílu použitého recyklovaného materiálu).*

Způsob prokázání: Uchazeč musí poskytnout seznam jednotlivých obalových materiálů, jejich hmotnosti a prohlášení výrobce (výrobců) obalů uvádějící procento recyklovaného obsahu jejich obalových materiálů.

8. Ekologicky pěstovaná bavlna nebo jiná přírodní vlákna: Uchazeč musí uvést hmotnostní podíl bavlny nebo jiných přírodních vláken použitých v textilních pocházejících z ekologické produkce. Pro zohlednění jako takové musí být vlákno produkováno v souladu s nařízením (ES) č. 834/2007. Dodavatel musí poskytnout důkaz původu použitých vláken a ekologické povahy jejich produkce, jako je ekologické logo EU nebo schválená vnitrostátní ekologická loga pro ekologickou produkci. - *(pokud bude tento požadavek technickou podmínkou, měl by být minimální podíl přírodních vláken v textilních částech 10%; v případě, že je tento požadavek stanoven, jako hodnotící kritérium bude mu přidělen počet bodů podle podílu použitých přírodních vláken).*

Způsob prokázání: Dodavatel musí poskytnout důkaz původu používaných ekologických vláken.

9. Recyklovaná vlákna: Uchazeč musí uvést hmotnostní podíl textilie vyrobený z recyklovaných vláken, tj. vláken pocházejících pouze z odstřížků vzniklých při výrobě textilií a oděvů nebo ze spotřebitelského odpadu (textilního nebo jiného) - *(pokud bude tento požadavek technickou podmínkou, měl by být minimální podíl recyklovaných vláken v textilních částech 10%; v případě, že je tento požadavek stanoven, jako hodnotící kritérium bude mu přidělen počet bodů podle podílu použitých recyklovaných vláken).*

Způsob prokázání: Dodavatel musí poskytnout důkaz původu používaných recyklovaných vláken.

3. Obchodní podmínky

Ve smlouvě na veřejnou zakázku se musí dodavatel zavázat, že veškeré dřevo a materiály na bázi dřeva musí pocházet ze zákonně vytěžené suroviny.

Způsob prokázání: Jako důkaz splnění požadavku budou přijaty certifikáty kontroly dřeva certifikovaného jako PEFC⁶ či FSC⁷ nebo jakýkoli jiný rovnocenný důkaz. Zákonný původ dřeva lze také prokázat zavedeným systémem sledování. Tyto dobrovolné systémy mohou být certifikovány třetí stranou, často jako součást systému řízení podle ČSN EN ISO 9000 nebo ČSN EN ISO 14001 či EMAS dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 o dobrovolné účasti organizací v systému Společenství pro environmentální řízení podniků a audit (EMAS III). Pokud

⁶ PEFC (Programme for Endorsement of Forest Certification – Program pro vzájemné uznávání systémů certifikace lesů): <http://www.pefc.org/internet/html>

⁷ FSC (Forest Stewardship Council – Rada pro správu lesů): <http://www.fsc.org/en/>

dřevo pochází ze země, která podepsala dobrovolnou partnerskou dohodu s EU, poslouží jako důkaz zákonnosti licence FLEGT⁸.

U necertifikovaného dřeva musí uchazeč uvést typ (druh), množství a původ dřeva použitého při výrobě, společně s čestným prohlášením uchazeče o jeho zákonnosti. Jako takové musí být dřevo sledovatelné celým výrobním řetězcem z lesa až k výrobku. Ve zvláštních případech, kdy poskytnutý důkaz není považován za dostatečný důkaz splnění požadavku, požádá zadavatel uchazeče o písemné objasnění nabídky s cílem podanou nabídku objasnit, konkretizovat či vysvětlit.

4. Poznámky k provádění

Trvanlivost, ergonomie a jiné normy kvality: Každá země má několik norem kvality, které odkazují buď na mezinárodní či evropské normy, jako jsou normy ISO a EN, nebo na své vlastní vnitrostátní normy. Malé společnosti mohou být více seznámeny s vnitrostátními normami než s normami evropskými či mezinárodními. Jelikož tedy není možné poskytnout kompletní seznam všech různých norem kvality a trvanlivosti, bude veřejný zadavatel muset určit vhodnou normu, na kterou bude odkazovat. Alternativně by mohly být použity požadavky zpracované ekoznačkou TCO pro židle a stoly nebo značkou Severská labuť pro exteriérový nábytek.

Hodnotící kritéria: Veřejní zadavatelé budou muset ve zveřejnění oznámení o zakázce a zadávací dokumentaci uvést procentní váhu jednotlivých kritérií. Environmentální kritéria pro přidělování by měla v souhrnu představovat nejméně 10–15 % celkových možných bodů.

Pokud je kritérium pro přidělování formulováno z hlediska „lepší výkonnosti v porovnání s minimálními požadavky obsaženými v technických podmínkách“, budou body udělovány v poměru ke zlepšené výkonnosti.

Ekoznačky typu I: Příklady ekoznaček typu I, které se v České republice nejčastěji objevují na trhu – „Ekologicky šetrný výrobek“, „The Flower“ (Květina), „Der Blaue Engel“ (Modrý anděl), „Nordic Swan“ (Severská labuť).

Výjimky: Metodika se neuplatní v případě, kdy na místním trhu nejsou k dispozici výrobky splňující environmentální požadavky dané touto metodikou.

⁸ Akční plán FLEGT (Programme for Endorsement of Forest Certification – Prosazování práva, správa a obchod v oblasti lesnictví) přijala EU v roce 2003. Akční plán stanoví řadu opatření zabývajících se nezákonnou těžbou v rozvojových zemích. Plán definuje režim licencí pro dřevo k zajištění zákonnosti dovážených dřevařských výrobků. K získání licence musí být mezi zeměmi produkujícími dřevo a EU podepsány dobrovolné partnerské dohody. Dřevařské výrobky vyrobené zákonným způsobem v zemích, které podepsaly dobrovolnou partnerskou dohodu, získají na zákonnost výroby licenci; více informací na: <http://ec.europa.eu/environment/forests/flegt.htm>